

Хмельницький інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Кафедра економіки та управління

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Фінанси підприємств»

на тему : ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДЖЕРЕЛА ЇХ
ФОРМУВАННЯ

Здобувача III курсу
групи БФБС-31
спеціальності Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
Цуцуловського Алім Леонтійович

(прізвище та ініціали)

Керівник Ст.викладач Оліх Г.І.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії: _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Хмельницький, 2025

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Сутність та роль фінансових ресурсів підприємства, їх класифікація.....	5
1.2. Джерела формування та принципи організації фінансових ресурсів підприємства.....	8
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ	15
2.1 Характеристика діяльності ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство».....	15
2.2 Аналіз фінансових ресурсів підприємства та джерел їх формування.....	17
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	21
ВИСНОВКИ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27
ДОДАТКИ.....	29

Вступ

Фінанси підприємства є ключовим елементом його економічної діяльності та основою забезпечення стабільності, конкурентоспроможності й розвитку. У сучасних умовах нестабільності ринкового середовища, посилення конкуренції та зростання ризиків особливого значення набуває ефективне формування, розподіл і використання фінансових ресурсів підприємства. Саме фінансові ресурси визначають можливості підприємства щодо виконання поточних зобов'язань, інвестування, впровадження інновацій, модернізації виробничих процесів та розширення ринків збуту.

Раціональна система управління фінансовими ресурсами дозволяє забезпечити необхідний рівень ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Водночас підприємства стикаються з проблемами недостатності власного капіталу, обмеженого доступу до кредитних ресурсів, підвищенням вартості позикового фінансування та необхідністю пошуку альтернативних джерел формування коштів. За таких умов особливо актуальним є дослідження структури, механізмів формування та напрямів використання фінансових ресурсів.

Тема «Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування» є актуальною, оскільки від ефективності фінансового забезпечення залежить стабільність функціонування підприємств у всіх сферах економіки. Вивчення цього питання дає змогу виявити оптимальні джерела фінансування, оцінити фінансовий потенціал підприємства, розробити практичні рекомендації щодо підвищення фінансової результативності та ефективності управління капіталом.

Метою курсової роботи є дослідження сутності фінансових ресурсів підприємства та аналіз джерел їх формування для забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети у роботі необхідно вирішити такі завдання:

- розкрити економічну сутність фінансових ресурсів підприємства;
- охарактеризувати фінансові ресурси та їхню класифікацію;
- дослідити внутрішні й зовнішні джерела формування фінансових ресурсів;
- проаналізувати сучасні підходи до управління фінансовими ресурсами;
- запропонувати заходи щодо підвищення ефективності фінансового забезпечення діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансова діяльність ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство».

Предметом дослідження — процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та роль фінансових ресурсів підприємства, їх класифікація

Фінанси підприємства є системою економічних відносин, що виникають у процесі формування, розподілу та використання грошових ресурсів з метою забезпечення безперервної господарської діяльності. Вони відображають рух вартості в грошовій формі та визначають фінансові можливості підприємства щодо розвитку, інвестування і виконання зобов'язань.

Основним призначенням фінансів підприємства є забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами, спрямованими на виробничу діяльність, розширення обсягів виробництва, оновлення матеріально-технічної бази, виконання поточних і довгострокових фінансових зобов'язань. Фінанси забезпечують зв'язок між виробничими процесами та ринковими механізмами, визначають рівень фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Фінанси підприємства відіграють важливу роль у формуванні економічної результативності, підвищенні конкурентоспроможності, оптимізації витрат та управлінні ризиками. Ефективна фінансова політика забезпечує стабільний розвиток підприємства та формує основу для стратегічного планування [1].

Фінансові ресурси підприємства — це сукупність грошових коштів і їх еквівалентів, які знаходяться в розпорядженні підприємства та використовуються для забезпечення його діяльності. Вони формуються за рахунок власних, позикових та залучених джерел.

Залежно від джерел походження фінансові ресурси поділяються на такі групи (рис.1.1):

1. Власні фінансові ресурси: статутний капітал підприємства; нерозподілений прибуток; резервний капітал; амортизаційні відрахування;

доходи від фінансових операцій та продажу майна.

Власні ресурси забезпечують підприємству фінансову незалежність, підвищують стійкість і знижують ризик банкрутства.

2. Позикові фінансові ресурси: банківські кредити; облігаційні позики; товарні кредити; кредиторська заборгованість.

Позикові кошти дозволяють розширювати виробництво та реалізовувати інвестиційні проєкти, однак потребують повернення та несуть додаткові фінансові ризики.

3. Залучені фінансові ресурси: бюджетні дотації; гранти; безоплатна допомога; засоби, отримані за договором факторингу, лізингу тощо [7].

Це ресурси, які надходять підприємству без обов'язку повернення, але здебільшого мають цільовий характер.

Рис.1.1 – Класифікація фінансових ресурсів підприємств

За напрямом використання виокремлюють:

- виробничі потреби (придбання сировини, матеріалів, устаткування);
- інвестиційна діяльність (модернізація, будівництво, інновації);
- фінансова діяльність (розрахунки з кредиторами, виплата дивідендів);
- формування резервів та страхових фондів.

За формою існування бувають:

- грошові кошти в обігу;
- грошові кошти на рахунках;
- еквіваленти грошових коштів (короткострокові фінансові інструменти).

За терміном використання розрізняють:

- довгострокові ресурси (інвестиційні кредити, емісія облігацій, статутний капітал);
- короткострокові ресурси (кредити до 1 року, поточна кредиторська заборгованість).

Фінансові ресурси виконують такі ключові функції: забезпечують безперебійність виробничого процесу; формують інвестиційний потенціал підприємства; забезпечують фінансову стійкість і платоспроможність; дозволяють управляти ризиками; формують резерви на покриття можливих збитків.

Рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, їх структура та ефективність використання визначають фінансові результати діяльності підприємства.

У ході дослідження теоретичних основ фінансів підприємства було встановлено, що фінанси є ключовою підсистемою його функціонування та визначають економічні можливості підприємства у коротко- і довгостроковій перспективі. Фінансові ресурси становлять грошову основу діяльності підприємства, забезпечують безперервність виробничих процесів, виконання зобов'язань, інвестиційну активність та стратегічний розвиток [10].

З'ясовано, що фінансові ресурси підприємства формуються за рахунок власних, залучених та позикових джерел, які відрізняються економічною сутністю, рівнем фінансового ризику, стабільністю та вартістю. Власні ресурси забезпечують фінансову незалежність, позикові — дозволяють розширювати діяльність, а залучені — сприяють реалізації проєктів соціального, інноваційного чи інвестиційного характеру.

Класифікація фінансових ресурсів за джерелами, формою існування, напрямками використання та строками дає можливість глибше зрозуміти їх структуру та механізми руху. Раціональне управління фінансовими ресурсами є основою фінансової стійкості та ефективності підприємства, оскільки оптимальна структура джерел фінансування дозволяє підвищити ліквідність, прибутковість і конкурентоспроможність.

Таким чином, фінансові ресурси відіграють принципову роль у забезпеченні стабільного функціонування підприємства, визначають його адаптивність до змін ринкових умов і формують підґрунтя для подальшого розвитку. Саме тому вивчення їх сутності, структури та джерел формування є важливою складовою теоретичних і практичних досліджень фінансової діяльності підприємств.

1.2. Джерела формування та принципи організації фінансових ресурсів підприємства

Фінансові ресурси підприємства формуються з різноманітних джерел, які забезпечують можливість здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Сукупність джерел створює фінансову основу розвитку підприємства, визначаючи рівень його автономії, ліквідності та здатності протистояти зовнішнім ризикам. Джерела фінансових ресурсів традиційно поділяють на власні, залучені та позикові, а також на внутрішні й зовнішні.

Власні фінансові ресурси формують базу фінансової незалежності підприємства та є найбільш стабільним джерелом фінансування. До них належать [2,3,11]:

Статутний капітал. Це початкові внески засновників у грошовій формі, матеріальних або нематеріальних активах. Його обсяг визначає стартові фінансові можливості підприємства. Статутний капітал може збільшуватися за рахунок: додаткових внесків учасників; конвертації частини прибутку в капітал; емісії акцій (для акціонерних товариств).

Додатковий капітал. До нього належать: емісійний дохід — різниця між продажною і номінальною вартістю акцій; безоплатно отримане майно або кошти; дооцінка необоротних активів. Додатковий капітал підвищує вартість активів підприємства та слугує резервом для зміцнення фінансової стійкості.

Резервний капітал. Це частина власного акціонерного капіталу, який не належить ні до оплаченого акціонерного капіталу, ні до нерозподіленого прибутку і включає такі статті, як додаткові суми (поверх номіналу), одержані за знову видані акції; залишок, що виник в результаті підвищення вартості акції, суми, які виникли в результаті переводу нерозподіленого прибутку в капітал внаслідок виплати дивідендів не готівкою, а акціями.

Нерозподілений прибуток. Це один з ключових внутрішніх джерел фінансування. Він може бути спрямований на: реінвестування у виробництво; оновлення основних засобів; фінансові інвестиції; збільшення оборотного капіталу. Перевага — відсутність витрат на обслуговування, недолік — залежність від ефективності діяльності.

Амортизаційні відрахування. Амортизація — це джерело відтворення основних засобів. Її значення полягає в тому, що: амортизаційні кошти не потребують повернення, формують реальний грошовий потік, можуть використовуватися тимчасово для інших потреб підприємства.

Внутрішні резерви. До внутрішніх резервів належать: економія матеріальних, енергетичних і фінансових ресурсів, оптимізація запасів, покращення оборотності оборотного капіталу. Ці джерела доступні підприємству без додаткових витрат, але потребують якісного менеджменту.

Залучені джерела — це кошти, що надходять у розпорядження підприємства тимчасово та не на умовах кредиту. Вони дозволяють фінансувати операційну діяльність без значного збільшення боргового навантаження.

Кредиторська заборгованість. Сюди входять: заборгованість перед постачальниками, податкова заборгованість, заборгованість за оплатою праці.

Це своєрідний «безкоштовний кредит», який виникає в процесі господарської діяльності. Недолік — залежність від умов співпраці з контрагентами.

Аванси від покупців. Перерахування коштів у рахунок майбутніх поставок товарів або виконання робіт (послуг), або відвантаження товарів, виконання робіт (послуг) з подальшою оплатою

Фінансова допомога та внески. Сюди належать: цільове фінансування від партнерів, гранти, спонсорська допомога.

Це джерело є доступним переважно для підприємств із суспільно значущими чи інноваційними проектами.

Позикові ресурси — це фінансові кошти, отримані на умовах платності, строковості та повернення. Вони дозволяють розширити масштаб діяльності.

Банківські кредити. Кредити поділяються на: короткострокові (для покриття оборотних потреб), довгострокові (для інвестиційних проектів).

Переваги: можливість реалізувати масштабні проекти, швидкість залучення.

Недоліки: високі відсоткові ставки, можливі ризики втрати платоспроможності.

Позики інших підприємств. Можуть бути: грошові, товарні (товарний кредит). Використовуються як альтернатива банківському кредитуванню.

Випуск боргових цінних паперів. Підприємство може залучити кошти шляхом емісії: облігацій, векселів.

Це ефективний спосіб мобілізації капіталу для великих компаній.

Фінансовий лізинг. Дає можливість користуватися основними засобами без значних одноразових витрат. Підприємство сплачує вартість обладнання поступово.

Овердрафт. Короткостроковий кредит, що надається банком у межах встановленого ліміту на розрахунковому рахунку.

Джерела формування фінансових ресурсів підприємства є складною системою, що охоплює власні, залучені й позикові кошти різного походження. Оптимальне поєднання джерел забезпечує фінансову стабільність, підвищує ефективність використання капіталу та сприяє стратегічному розвитку підприємства. Для ефективної фінансової політики важливо не тільки визначити доступні джерела, а й обґрунтувати їх структуру з урахуванням вартості залучення, ризиків та довгострокових цілей підприємства [4].

Організація фінансових ресурсів підприємства ґрунтується на сукупності принципів, які забезпечують ефективність фінансової діяльності, стабільність функціонування та збалансований розвиток. Основними принципами є такі (рис.1.2):

1. Принцип цільового спрямування. Фінансові ресурси повинні формуватися та використовуватися відповідно до визначених цілей підприємства. Кожне фінансове рішення має бути обґрунтоване та орієнтоване на досягнення стратегічних і тактичних завдань — забезпечення виробничого процесу, розширення діяльності, підвищення конкурентоспроможності чи інвестиційного розвитку.

2. Принцип самофінансування. Підприємство повинно прагнути до максимального покриття власних потреб за рахунок внутрішніх джерел — прибутку, амортизації, резервів. Самофінансування зменшує залежність від зовнішніх джерел, мінімізує фінансові ризики та забезпечує стійкість у довгостроковій перспективі.

Принципи	цільового спрямування
	самофінансування
	рентабельності
	безперервності фінансування
	збалансованості структури капіталу
	економності та раціональності
	фінансової самостійності
	ліквідності
	мінімізації ризиків
	прозорості та обґрунтованості
	адаптивності
	плановості

Рис.1.2 – Принципи організації фінансових ресурсів

3. Принцип рентабельності. Організація фінансових ресурсів має забезпечувати економічну доцільність: вкладені кошти повинні приносити прибуток, а фінансові рішення — підвищувати ефективність діяльності підприємства. Рентабельність є ключовим критерієм вибору напрямів використання фінансових ресурсів [12].

4. Принцип безперервності фінансування. Підприємство повинно мати достатній обсяг ресурсів для безперебійної операційної діяльності. Це означає підтримання оптимального рівня ліквідності, забезпечення надійних джерел фінансування та створення резервів для покриття непередбачених потреб.

5. Принцип збалансованості структури капіталу. Фінансові ресурси повинні формуватися у оптимальному співвідношенні власних, залучених та позикових джерел. Занадто великий обсяг боргів підвищує ризик неплатоспроможності, а надмірна концентрація на власному капіталі може стримувати розвиток. Баланс між прибутковістю та ризиком — ключова умова ефективної фінансової політики.

6. Принцип економності та раціональності. Фінансові ресурси мають використовуватися з мінімальними витратами та максимальною ефективністю. Підприємство повинно уникати неефективних витрат, оптимізувати структуру активів і контролювати фінансові ризики. Раціональність передбачає впровадження системи контролю й планування.

7. Принцип фінансової самостійності. Підприємство повинно мати можливість самостійно приймати фінансові рішення, формувати бюджети, розподіляти прибуток і управляти власним капіталом. Фінансова автономія забезпечує гнучкість та здатність швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури.

8. Принцип ліквідності. Структура фінансових ресурсів має забезпечувати здатність підприємства своєчасно виконувати фінансові зобов'язання. Це означає оптимізацію оборотного капіталу, контроль за дебіторською заборгованістю та підтримання достатнього рівня грошових активів.

9. Принцип мінімізації ризиків. Організація фінансових ресурсів повинна враховувати можливі ризики та передбачати їх покриття. Підприємство має формувати резерви, диверсифікувати джерела фінансування, уникати надмірного кредитного навантаження та забезпечувати страхування активів.

10. Принцип прозорості та обґрунтованості. Усі фінансові операції повинні бути документально підтверджені, обґрунтовані та зрозумілі для контролюючих органів, власників і партнерів. Прозорість сприяє підвищенню довіри інвесторів і кредиторів.

11. Принцип адаптивності. Підприємство має гнучко реагувати на зміни зовнішнього середовища, інфляційні процеси, коливання ринку, зміни законодавства. Адаптивність дозволяє оперативно коригувати фінансові плани, структуру капіталу та напрями інвестування [5].

12. Принцип плановості. Організація фінансових ресурсів повинна здійснюватися на основі стратегічного та оперативного фінансового планування: бюджетів, прогнозів грошових потоків, планів капіталовкладень. Плановість забезпечує узгодженість дій і раціональний розподіл ресурсів.

Отже, фінансові ресурси підприємства формуються за рахунок власних, залучених та позикових джерел, що забезпечує його фінансову стійкість, платоспроможність та розвиток. Власні джерела характеризуються стабільністю та автономністю, залучені та позикові дозволяють швидко розширювати діяльність, але потребують контролю ризиків. Ефективне управління фінансовими ресурсами базується на дотриманні принципів цільового спрямування, самофінансування, рентабельності, ліквідності, збалансованості структури капіталу та прозорості. Дотримання цих принципів забезпечує оптимальне використання коштів, зменшує фінансові ризики та сприяє сталому розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ

2.1 Характеристика діяльності ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» - підприємство, яке займається вирощуванням зернових та технічних культур, а також виробництвом борошна. Розташоване за адресою: Хмельницька обл., Хмельницький район, селище міського типу Чорний Острів, вул.Вокзальна, будинок 1.

Товариство є юридичною особою, створеною з метою задоволення суспільних потреб у продукції, отриманні прибутку та реалізації економічних та соціальних інтересів учасників та працівників товариства.

Предметом діяльності Товариства є:

- вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур;
- допоміжна діяльність у рослинництві;
- виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;
- оптова торгівля зерном, насінням і кормами для тварин;
- неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування;
- складське господарство.

Для наочного прикладу в процесі здійснення аналізу використовується баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати (звіт про прибутки і збитки), інші елементи звітності ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство». В якості періоду дослідження використовується: 2023 – 2024 рр. [17].

Таблиця 2.1. Динаміка техніко-економічних показників ТОВ
«Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» в 2023 - 2024 рр.

Показники	Рік		Абсолютний приріст (відхилення), +,–	Відносний приріст (відхилення), %
	2023	2024	2024 / 2023	2024 / 2023
Чистий дохід, тис. грн.	43 979	43 895	-84	-0,19
Собівартість, тис. грн.	37 224	35 878	-1 346	-3,62
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	6 755	8 017	1 262	18,68

В 2023 р. ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» сформувало обсяг виручки в розмірі 43 979 тис. грн.

На кінець періоду дослідження (2024 р.) виручка становить 43 895 тис. грн., що на 0,19% менше показника на початок періоду аналізу. Це вказує на нездатність підприємства діяти в складних економічних умовах, використовувати наявні конкурентні переваги, задовольняти потреби свого цільового сегмента ринку. Це призводить до того, що у підприємства залишається менше фінансових ресурсів для того, щоб покрити постійні і змінні витрати, заохочувати ефективних співробітників, погашати фінансові зобов'язання, вирішувати інші оперативні та стратегічні завдання.

Валовий прибуток ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» був додатним на кінець 2024 р. і становив 8 017 тис. грн. проти 6 755 тис. грн. в 2023 р., що вказує на ефективні операційні процеси, які дозволяють створювати додану вартість в рамках щоденної діяльності трудового колективу. Як результат, залишаються додаткові фонди, які можуть використовуватися для здійснення управлінських витрат, витрат на збут, фінансових витрат.

2.2 Аналіз фінансових ресурсів підприємства та джерел їх формування

Аналіз фінансових ресурсів підприємства передбачає комплексне дослідження їх обсягів, структури, динаміки та ефективності використання, а також оцінку стабільності й оптимальності джерел їх формування. Такий аналіз є основою для прийняття стратегічних і тактичних управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства.

На першому етапі визначають загальний обсяг фінансових ресурсів за звітний період і оцінюють їх структуру. Важливо встановити[13]:

- співвідношення власного та позикового капіталу;
- частку довгострокових та короткострокових зобов'язань;
- динаміку зміни власного капіталу (статутного, додаткового, резервного).

Таке дослідження дозволяє оцінити, наскільки раціонально підприємство формує фінансову базу для своєї діяльності та чи не зростає його залежність від зовнішніх кредиторів.

Важливо оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує наявні кошти. Для цього аналізують:

- показники рентабельності (активів, власного капіталу, продажів);
- оборотність оборотних активів;
- ефективність інвестиційних проектів;
- рівень ліквідності та платоспроможності.

Недостатня ефективність використання ресурсів може свідчити про потребу у зміні фінансової політики, оптимізації витрат або перегляді інвестиційних напрямів.

Фінансова стабільність підприємства значною мірою залежить від структури джерел фінансування. Аналіз включає[8]:

- оцінку коефіцієнта автономії;

- визначення рівня фінансового ризику;
- аналіз коефіцієнтів покриття короткострокових зобов'язань;
- виявлення ознак ймовірної фінансової нестійкості.

Зростання частки короткострокових позикових коштів або перевищення зобов'язань над активами сигналізує про ризик втрати платоспроможності.

Обов'язковим елементом є порівняння показників за кілька періодів. Це дає змогу:

- простежити тенденції розвитку підприємства;
- визначити причини змін у структурі фінансових ресурсів;
- оцінити успішність управлінських рішень у сфері фінансування.

Динамічний аналіз допомагає виявити позитивні тенденції або загрози та розробити відповідні заходи щодо удосконалення фінансової політики.

Таблиця 2.2. Аналіз джерел фінансування ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» в 2023 - 2024 рр., тис. грн.

Показники	Рік		Абсолютний приріст (відхилення), +,–	Відносний приріст (відхилення), %
	2023	2024	2024 / 2023	2024 / 2023
Зареєстрований (пайовий) капітал	185	185	0	0
Додатковий капітал	295	295	0	0
Резервний капітал	56	56	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	25 135	29 731	4 596	18,29
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	25 671	30 267	4 596	17,9

Інші довгострокові зобов'язання	8 047	6 532	-1 515	-18,83
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	8 047	6 532	-1 515	-18,83
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	565	565	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	26 841	10 559	-16 282	-60,66
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	910	669	-241	-26,48
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	359	367	8	2,23
Інші поточні зобов'язання	376	321	-55	-14,63
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	29 057	12 483	-16 574	-57,04

Збільшення власного капіталу (на 17,9%) в 2023 - 2024 рр. свідчить як про досягнення цієї мети, так і про зміцнення фінансового потенціалу ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство». Обсяг власного капіталу ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» дорівнює 30 267 тис. грн. на кінець 2024 р. проти 25 671 тис. грн. в 2023 р.

Зниження обсягу доступних джерел фінансування на 21,49% ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» для формування активів підприємства за рахунок зменшення вартості довгострокових (на 18,83%) і короткострокових зобов'язань (на 57,04%) протягом 2023 - 2024 рр. обмежує можливості зростання і здійснення активної діяльності для збільшення своєї частки ринку.

Стійкий обсяг резервного капіталу ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» підвищує довіру з боку різних господарських партнерів, наприклад, інвесторів, які придбали облігації підприємства. Крім цього, кошти резервного фонду можуть використовуватися для покриття непередбачуваних збитків. Таким чином, поточна ситуація забезпечує стійке положення підприємства.

Виявлене зниження позикових коштів ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» веде до обмеження можливостей підприємства для подальшого зростання, однак якщо поточна ситуація на ринку не дозволяє ефективно освоїти залучені кошти, то доцільно відмовитися від них, так як позикові кошти характеризуються високою вартістю.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» знижується. Неможливо сформулювати однозначний висновок про вплив такого процесу на фінансове становище підприємства без додаткового аналізу управлінської звітності.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективне функціонування вітчизняних підприємств у межах ринкової економічної системи можливе за умови правильного формування та ефективного використання їх фінансових ресурсів. З метою забезпечення ефективного управління цим процесом на підприємствах має розроблятися спеціальна фінансова політика, що спрямована на мобілізацію різних джерел генерування капіталу, враховуючи стратегічні перспективи майбутнього розвитку підприємства, вартості залучення ресурсів та можливого ефективного їх використання в процесі діяльності. Ця політика має бути складником загальної фінансової стратегії підприємства і націлена на забезпечення підприємства необхідним обсягом фінансових ресурсів і їх структурування за джерелами формування

Удосконалення формування фінансових ресурсів підприємства є важливим елементом забезпечення його фінансової стабільності, платоспроможності та конкурентоспроможності. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє раціонально використовувати наявний капітал, забезпечувати необхідний обсяг оборотних коштів, підтримувати ліквідність та залучати додаткові джерела фінансування за оптимальних умов.

Одним із ключових шляхів удосконалення є забезпечення збалансованої структури фінансових ресурсів, що включає пропорційне поєднання власних, залучених та позикових коштів. Оптимальна структура дозволяє [8]:

- зменшити фінансові ризики;
- підвищити фінансову стійкість;
- забезпечити ефективне використання капіталу без надмірного боргового навантаження.

Шляхи:	Оптимізація структури джерел фінансування
	Посилення ролі внутрішніх джерел
	Раціоналізація залучених та позикових коштів
	Використання інноваційних фінансових механізмів
	Підвищення ефективності управління оборотними коштами
	Розробка фінансової стратегії підприємства

Рис.3.1 - Шляхи удосконалення формування фінансових ресурсів підприємства

Внутрішні джерела фінансування (нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування, внутрішні резерви) є дешевими та стабільними. Для їх ефективного використання підприємству доцільно:

- запроваджувати систему фінансового планування та контролю;
- формувати резервні фонди для покриття непередбачених витрат;
- здійснювати реінвестування прибутку в модернізацію та розвиток.

Залучені та позикові джерела дозволяють підприємству швидко збільшувати фінансові ресурси. Для їх оптимального використання слід:

- оцінювати вартість залучення коштів та терміни повернення;
- використовувати кредити та позики виключно за економічної доцільності;
- впроваджувати систему моніторингу боргового навантаження;
- застосовувати фінансові інструменти, такі як лізинг чи емісія цінних паперів, для залучення інвестицій.

Сучасні підприємства можуть підвищити ефективність формування ресурсів завдяки впровадженню інноваційних механізмів фінансування, серед яких:

- краудфандинг та платформи для залучення інвестицій;
- фінансування через державні гранти та програми підтримки малого й середнього бізнесу;
- цифрові фінансові сервіси та блокчейн-технології для прискорення обігу коштів.

Раціональна організація оборотних активів дозволяє збільшити фінансові ресурси без додаткових залучень. До заходів належать:

- оптимізація запасів сировини та готової продукції;
- скорочення дебіторської заборгованості;
- впровадження систем електронного обліку та контролю грошових потоків.

Комплексне удосконалення формування фінансових ресурсів неможливе без чіткої фінансової стратегії, яка передбачає:

- планування джерел і напрямів фінансування;
- визначення пріоритетів інвестування;
- моніторинг фінансових показників;
- коригування структури ресурсів залежно від змін зовнішнього середовища.

Удосконалення формування фінансових ресурсів підприємства включає збалансування джерел фінансування, посилення ролі внутрішніх коштів, раціональне використання позикових ресурсів, застосування інноваційних фінансових механізмів та підвищення ефективності оборотного капіталу. Системний підхід до організації фінансових ресурсів забезпечує стабільність, гнучкість та стратегічний розвиток підприємства в умовах сучасного ринку.

Сучасні умови макроекономічної нестабільності, посилені військовим конфліктом на території України, вимагають від вітчизняних підприємств дещо транс-формувати систему управління фінансовими ресурсами,

враховуючи нестабільність залучення джерел таких ресурсів, зміну їх вартості з часом, а також зміну ефективності використання фінансових ресурсів, виходячи з результативності діяльності підприємства. Система управління фінансовими ресурсами підприємства, що описує характеристику та послідовність етапів управління, включає інструменти залучення фінансових ресурсів та алгоритм їх розподілу за окремими конкуруючими напрямками використання, потребує прилаштування до сучасних умов та врахування особливостей економічної діяльності вітчизняних підприємств.

Висновки

У ході дослідження фінансових ресурсів підприємства та джерел їх формування було встановлено, що ефективне управління фінансовими ресурсами є ключовою умовою забезпечення стабільності, конкурентоспроможності та довгострокового розвитку суб'єктів господарювання. Фінансові ресурси формують основу для здійснення операційної діяльності, реалізації інвестиційних проєктів, упровадження інновацій, покриття поточних потреб та виконання зобов'язань перед державою, працівниками й партнерами.

Проведений аналіз засвідчив, що структура та обсяг фінансових ресурсів значною мірою залежать як від внутрішнього потенціалу підприємства (прибутку, амортизаційних відрахувань, внутрішніх резервів), так і від зовнішніх факторів, зокрема доступності кредитних ресурсів, інвестиційного клімату, рівня державної підтримки та стану фінансового ринку. Раціональна комбінація власних і зовнішніх джерел фінансування дозволяє мінімізувати фінансові ризики, забезпечити оптимальну структуру капіталу та підвищити фінансову стійкість підприємства.

Важливим результатом дослідження стало визначення проблем, що стримують ефективне формування фінансових ресурсів українських підприємств. Серед них — обмежений доступ до довгострокового кредитування, нестабільність економічного середовища, високий рівень фінансових ризиків, недостатній розвиток фондового ринку та слабка інвестиційна активність. У внутрішньому середовищі підприємств актуальними є проблеми неефективного управління грошовими потоками, недосконалої системи планування та недостатнього рівня фінансової аналітики.

Разом із тим, результати роботи підтверджують, що підвищення ефективності формування фінансових ресурсів можливе за рахунок упровадження сучасних методів фінансового менеджменту, оптимізації

структури капіталу, активного використання інструментів фінансового ринку, диверсифікації джерел надходження коштів та цифровізації фінансових процесів. Особливе значення має удосконалення внутрішньої системи фінансового контролю, аналізу та планування, що дозволяє підприємству швидко реагувати на зміни ринкового середовища та забезпечувати стійкий розвиток.

Отже, у результаті виконання курсової роботи було досягнуто окресленої мети — досліджено теоретичні засади та практичні аспекти формування фінансових ресурсів підприємства, проведено аналіз джерел їх надходження, визначено проблеми та обґрунтовано напрями їх удосконалення. Отримані висновки можуть бути використані для подальшого наукового пошуку, а також у практичній діяльності підприємств з метою підвищення ефективності управління фінансовими потоками та зміцнення фінансової стійкості.

Список використаної літератури

1. Адамів М. Є., Ганас В. С. Управління фінансовими ресурсами підприємства: процесно-структурований підхід. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2024. №16. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-16-04-14> (дата звернення: 23.10.2025)
2. Андрющенко І.Є., Потась С.Г. Методики та інструменти оцінювання фінансового потенціалу підприємства. Ефективна економіка. 2020. №11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8307> (дата звернення: 23.10.2025)
3. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури. 2010. 352 с
4. Бражник Л.В., Аранчій Д.С., Чоп В.С. Фінансові ресурси підприємства: управління та їх вплив на фінансовий стан. Цифрова економіка та економічна безпека. (2023). 5(05). С. 115–120.
5. Бровко Л.І., Бровко Є.І., Крижановський О.О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. Економіка та держава. 2019. № 9. С. 57–63.
6. Галачинська Т., Рзаєва Т. Г., Рзаєв Г.І. Фінансові ресурси підприємства: теоретичні підходи та напрями аналізу. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 3. С. 25-28.
7. Лазаріді М.М. Теоретико-методичні підходи до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2024. Випуск 22. С.111-117.
8. Мавлєва Д. Е., Лиса О. В. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства. Економіка та суспільство. 2023. Випуск 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2997> (дата звернення: 03.11.2025).

9. Нікольчук Ю.М., Лопатовська О.О. Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства: теоретико-методичні та практичні аспекти оцінки. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 4 (04). С.59-65.
10. Партин Г.О., Папірник С.Є. Забезпечення фінансової стійкості підприємства за умов нестабільності середовища функціонування. *Економіка підприємства та організація виробництва*. 2022. №3-4 (97-98). С. 129-135.
11. Поліщук Н.В., Заболотна Я.В. Особливості формування капіталу підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 4 (84). С. 118-121.
12. Ross, S. A., Westerfield, R., Jordan, B. D. *Fundamentals of Corporate Finance*. 14th ed. New York : McGraw-Hill, 2021.
13. Рамський А. Ю., Васечко Л. І., Пожар А. С. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємства в кризових умовах. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2023. №2(12). С. 33-45.
14. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Н.С. Ситник, С.Д. Смолінська, І.Ф. Ясіновська; за заг. ред. Н.С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 402 с.
15. Форкун І.В., Гордєєва Т.А. Управління залученням фінансових ресурсів підприємства на основі таргетування коефіцієнта фінансового ризику. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 3. С. 262-267.
16. Шевченко Н.В., Мельник С.І. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. у схемах і таблицях. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2022. 224с.
17. Баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати (звіт про прибутки і збитки), інші елементи звітності ТОВ «Чорноострівське хлібоприймальне підприємство» за 2023 – 2024 рр.